

УДК 346.9

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2026.93.2.14>

ПРАВОВЕ СТАНОВИЩЕ КЕРУЮЧОГО САНАЦІЄЮ У СПРАВІ ПРО БАНКРУТСТВО

Циганович О.В.,
*аспірант Науково-дослідного інституту
приватного права і підприємництва
імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України
ORCID: 0009-0009-6959-2191
e-mail: tsyhanovycholeksandr@gmail.com*

Циганович О.В. Правове становище керуючого санацією у справі про банкрутство.

У статті досліджуються особливості правового становища керуючого санацією у справі про банкрутство. Метою дослідження є розкриття особливостей правового регулювання статусу керуючого санацією у справі про банкрутство, аналіз судової практики застосування відповідних законодавчих положень судами, виявлення потенційних ризиків та прогалин у цій сфері.

Наголошено, що участь керуючого санацією у справі про банкрутство притаманна лише для юридичних осіб, у справах про неплатоспроможність фізичних осіб приймає участь керуючий реструктуризацією. Загалом, зміст прав та обов'язків керуючого реструктуризацією, в цілому, об'єднує в собі обсяг прав та обов'язків розпорядника майна та керуючого санацією у справі про банкрутство юридичної особи.

Аргументовано, що керуючий санацією у процедурі банкрутства наділяється як загальними правами та обов'язками, визначеними для арбітражного керуючого у ст. 12 Кодексу України з процедур банкрутства, так і особливими правами та обов'язками, обумовленими специфікою його правового становища у процедурі санації.

Проаналізовано судову практику в частині надання господарським судом оцінки діям керуючого санацією та застосування до нього відповідальності у вигляді відсторонення від виконання обов'язків керуючого санацією.

Досліджено особливості взаємодії керуючого санацією з керівництвом боржника та з кредиторами. Встановлено, що фактично, керуючий санацією стає одноособовим керівником боржника, який продовжує здійснювати господарську діяльність боржника із головною метою – відновити платоспроможність боржника. Наголошено, що успіх процедури санації залежить від майстерності та професіоналізму арбітражного керуючого, який повинен діяти як повноцінний антикризовий менеджер, що намагається врятувати підприємство-боржника. Помилки ж, допущені керуючим санацією, можуть суттєво впливати на ефективність та тривалість процедур банкрутства, що викликає необхідність підтримання контролю за його діяльністю.

Аргументовано, що погодившись на введення процедури санації, кредитори та керуючий санацією мають працювати як один механізм (одне ціле), головною метою якого є відновлення платоспроможності боржника.

Ключові слова: банкрутство, неплатоспроможність, Кодекс України з процедур банкрутства, санація, арбітражний керуючий, керуючий санацією.

Tsyhanovych O.V. The legal status of the reorganization manager in bankruptcy proceedings.

The article examines the specific features of the legal status of the reorganization manager in bankruptcy proceedings. The purpose of the study is to reveal the peculiarities of the legal regulation governing the status of a reorganization manager in bankruptcy cases, to analyze judicial practice regarding the application of the relevant legislative provisions by courts, and to identify potential risks and gaps in this field.

It is emphasized that the participation of a reorganization manager in bankruptcy proceedings is only typical for legal entities, whereas in insolvency cases involving individuals, a restructuring manager

takes part. In general, the scope of rights and obligations of a restructuring manager combines the rights and obligations of both the assets manager and the reorganization manager in bankruptcy proceedings involving a legal entity.

It is argued that a reorganization manager in bankruptcy proceedings is entitled to both the general rights and obligations defined for an arbitration manager under Article 12 of the Code of Ukraine on Bankruptcy Procedures with special rights and obligations arising from the particularities of their legal status within the reorganization procedure.

Judicial practice is analyzed with regard to the commercial court's assessment of the actions of the reorganization manager and the application of liability measures in the form of suspension from duty of a reorganization manager.

The study explores the specifics of interaction between the reorganization manager, the management authorities of the debtor, and creditors. It is established that, in practice, the reorganization manager becomes the sole executive authority of the debtor, who continues the debtor's business activities with a main purpose – to restore the debtor's solvency. It is emphasized that the success of the reorganization procedure depends on the skills and professionalism of the insolvency practitioner, who must act as a full-fledged crisis manager seeking to rescue the debtor enterprise. Errors committed by the reorganization manager may significantly affect the efficiency and duration of bankruptcy proceedings which makes it necessary to maintain control of their actions.

It is argued that by agreeing to the introduction of the reorganization procedure, creditors and the reorganization manager must operate as a single mechanism (as one whole), with the primary objective of restoring the debtor's solvency.

Key words: bankruptcy, insolvency, Code of Ukraine on Bankruptcy Procedures, reorganization, arbitration manager, reorganization manager.

Постановка проблеми. Одним із ключових учасників кожної справи про банкрутство (неплатоспроможність) є арбітражний керуючий, який, володіючи відповідними професійними знаннями та навичками, повинен забезпечити дотримання балансу інтересів кредиторів та боржника у справі. На кожному етапі справи про банкрутство арбітражний керуючий виконує відповідну роль, будучи при цьому наділеним відповідними правами та обов'язками. Під час застосування до боржника процедури санації арбітражний керуючий виконує роль керуючого санацією, від якого багато в чому залежить результативність такої судової процедури. У зв'язку з цим, дослідження особливостей правового становища керуючого санацією у справі про банкрутство видається доцільною не лише з наукової, але й з практичної точки зору.

Отже, **метою** дослідження є розкриття особливостей правового регулювання статусу керуючого санацією у справі про банкрутство, аналіз судової практики застосування відповідних законодавчих положень судами, виявлення потенційних ризиків та прогалин у цій сфері.

Стан опрацювання проблематики. Питанням правового регулювання процедур банкрутства присвятили свої наукові дослідження чимало українських вчених та практиків, серед яких варто відзначити: О. Беяневич, О. Бірюкова, А. Бутирського, І. Бутирську, А. Данілова, Б. Дерев'янка, В. Джуна, В. Дутку, Ю. Кабенюк, Л. Ніколенко, Б. Полякова, Р. Полякова, П. Пригузу, В. Радзівілюк, Я. Рябцеву, Ю. Татік та інших. Праці зазначених науковців присвячені як процедурі банкрутства загалом, так і окремим аспектам застосування до неплатоспроможного боржника заходів, передбачених Кодексом України з процедур банкрутства (далі – КУзПБ). Серед дисертаційних досліджень, присвячених окремим аспектам статусу арбітражного керуючого у справі про банкрутство, слід вказати на дисертації Я. Рябцевої на тему «Правовий статус арбітражного керуючого» (2006 р.) [1], Ю. Кабенюк на тему «Правове регулювання арбітражного управління в процедурі банкрутства в Україні» (2018 р.) [2], А. Данілова на тему «Правове регулювання діяльності арбітражного керуючого в Україні» (2021 р.) [3]. Разом з тим, актуальним видається дослідження особливостей правового статусу керуючого санацією у справі про банкрутство у контексті актуального нормативно-правового регулювання та судової практики.

Виклад основного матеріалу. Комплексність процедур банкрутства і різнобічна спрямованість інтересів сторін змушує законотворців займатися пошуком нових та удосконаленням наявних способів регулювання неплатоспроможності, які мають на меті задоволення інтересів усіх учасників процедур банкрутства – як боржника та кредиторів, так і держави [4, с. 50]. З кінця ХХ ст. відновлювальні процедури стали основою правового регулювання відносин неспромож-

ності, що зумовило необхідність участі у справі про банкрутство професійних суб'єктів, метою участі яких у справі є не лише пропорційне задоволення вимог кредиторів, але і, за можливості, відновлення платоспроможності боржника [5, с. 133]. Як зазначає В. Дутка, правове регулювання статусу арбітражного керуючого у справі про банкрутство завжди зазнає змін, які є реакцією законодавця на виклики того чи іншого часу [6, с. 70]. В. Богатир вказує, що правовий статус арбітражного керуючого тривалий час залишався предметом вивчення вченими та практиками; вимоги до його освіти, професійних якостей, стажу роботи, відсутності конфлікту інтересів із керівниками та/або власниками майна боржника чи кредиторів періодично змінювалися. І поступово з кожною новою редакцією та з новими змінами до законодавства про банкрутство усе більше професійною ставала діяльність арбітражного керуючого [7, с. 17].

Правовому регулюванню статусу арбітражного керуючого у справі про банкрутство присвячено, перш за все, окрему книгу КУзПБ – а саме: книгу другу, іменовану «Арбітражний керуючий». Ст. 12 КУзПБ регламентує права та обов'язки арбітражного керуючого, які є загальними і не залежать від судової процедури, що застосовується до неплатоспроможного боржника, і, відповідно, ролі, в якій арбітражний керуючий виступає у справі (розпорядник майна, керуючий санацією, керуючий реструктуризацією, ліквідатор, керуючий реалізацією чи адміністратор превентивної реструктуризації). Особливості ж правового статусу арбітражного керуючого, залежно від ролі, в якій він виступає, знаходимо у відповідних положеннях КУзПБ, які регламентують застосування до боржника окремих судових процедур. Так, що стосується судової процедури санації боржника, ст. 50 КУзПБ, яка врегульовує введення процедури санації, у ч.ч. 5 та 6 визначає особливі права та обов'язки, якими наділяється тільки керуючий санацією. Отже, окрім прав, передбачених ст. 12 КУзПБ, керуючий санацією також має право:

- звертатися до господарського суду в передбачених цим Кодексом та Господарським процесуальним кодексом України випадках;
 - розпоряджатися майном боржника відповідно до плану санації та з урахуванням обмежень, встановлених законодавством;
 - укладати від імені боржника цивільно-правові, трудові та інші правочини (договори);
 - подавати заяви про визнання правочинів (договорів), укладених боржником, недійсними.
- Серед особливих обов'язків керуючого санацією передбачено наступні:
- прийняти в господарське відання майно боржника;
 - відкрити спеціальний рахунок для проведення санації та розрахунків з кредиторами;
 - забезпечити ведення боржником бухгалтерського обліку і статистичного звіту та фінансової звітності;
 - здійснювати заходи щодо стягнення на користь боржника дебіторської заборгованості, а також стягнення заборгованості з осіб, які відповідно до закону або договору несуть з боржником субсидіарну чи солідарну відповідальність;
 - розглядати вимоги конкурсних кредиторів;
 - заявляти в установленому порядку заперечення щодо заявлених до боржника вимог конкурсних кредиторів;
 - повідомляти у десятиденний строк з дня постановлення господарським судом відповідної ухвали орган, уповноважений управляти державним майном, про своє призначення, закінчення виконання плану санації, звільнення від обов'язків;
 - повідомляти орган, уповноважений управляти державним майном, про реалізацію плану санації щодо боржника – державного підприємства або господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі;
 - надавати господарському суду на його вимогу інформацію про виконання плану санації;
 - на період санації виступати представником сторони (власника) у колективному договорі;
 - щокварталу звітувати перед комітетом кредиторів та судом про виконання плану санації;
 - здійснювати інші передбачені законодавством повноваження.

Щодо обов'язку керуючого санацією розглядати вимоги конкурсних кредиторів, слід погодитися із зауваженням А. Данілова, який обґрунтовано зазначає, що законодавцем при прийнятті КУзПБ було допущено помилку в частині визначення виду кредиторів, чії вимоги розглядаються арбітражним керуючим – керуючим санацією [3, с. 113]. Дійсно, вимоги конкурсних кредиторів заявляються, а, відповідно, і розглядаються арбітражним керуючим на етапі розпорядження майном боржника, а під час застосування процедури санації до боржника, в останнього можуть виникнути хіба поточні кредитори.

Участь керуючого санацією у справі про банкрутство притаманна лише для юридичних осіб, у справах про неплатоспроможність фізичних осіб приймає участь керуючий реструктуризацією. Загалом, зміст прав та обов'язків керуючого реструктуризацією, в цілому, об'єднує в собі обсяг прав та обов'язків розпорядника майна та керуючого санацією у справі про банкрутство юридичної особи.

Специфічних обов'язків у керуючого санацією передбачено чимало, і це обумовлено важливістю ролі арбітражного керуючого на даному етапі. Адже по суті саме на даній стадії справи про банкрутство вирішується ключове питання – чи вдасться зберегти боржника як господарюючого суб'єкта, чи доведеться визнати його банкрутом і вводити ліквідаційну процедуру. І тут багато чого залежить від майстерності та професіоналізму арбітражного керуючого, який повинен діяти як повноцінний антикризовий менеджер, що намагається врятувати підприємство-боржника. Помилки ж, допущені керуючим санацією, можуть суттєво впливати на ефективність та тривалість процедур банкрутства.

Так, показовим у цьому аспекті є приклад із судової практики. Ухвалою Господарського суду Дніпропетровської області від 12 червня 2019 р. затверджено план санації боржника у справі № 904/794/14, який передбачає відновлення виробничої діяльності боржника за участі інвесторів; заміщення активів; частковий продаж майна боржника або укладення мирової угоди. Центральний апеляційний господарський суд, оцінюючи дії керуючого санацією, встановив, що помилково дії керуючого санацією щодо звернення до правоохоронних органів із заявою про виконання ухвали суду про зняття арешту із заставного майна, замість звернення до суб'єкта державної реєстрації прав та їх обтяжень з такою вимогою, призвели до того, що впродовж трьох років це майно не могло бути реалізоване шляхом проведення аукціону внаслідок наявності у Державному реєстрі запису про його арешт. Тривале невиконання рішення комітету кредиторів про виділ та продаж заставного майна банкрута, затвердженого ухвалою господарського суду, є порушенням права заставного кредитора отримати задоволення своїх грошових вимог за рахунок заставного майна, що є підставою для відсторонення арбітражного керуючого від виконання обов'язків керуючого санацією [8].

Процедура банкрутства є наслідком здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання, внаслідок якої суб'єкт підприємництва не здатний виконати свої грошові зобов'язання перед іншими особами (неспроможність) [9, с. 192]. При цьому часто банкрутство є результатом умисних дій керівництва боржника, яке «готувалося» до процедури банкрутства задовго до відкриття провадження у справі, і переслідує у такій справі єдину мету – чим швидше домогтися визнання боржника банкрутом та звільнення від боргів, залишивши кредиторів ні з чим. Очевидно, що такий боржник не буде зацікавлений у процедурі санації, тому у такому випадку арбітражний керуючий може зіштовхуватися з перешкоджанням з боку боржника його діяльності. Тому непоодинокими є випадки, коли керуючому санацією доводиться працювати в умовах конфлікту з керівництвом боржника. Але якщо у процедурі розпорядження майном арбітражному керуючому могло бути складно отримати повний доступ до підприємства, очолюваного керівником, то тут, відповідно до приписів ст. 50 КУзПБ, з моменту постановлення ухвали про введення процедури санації:

члени виконавчого органу (керівник) боржника звільняються з посади у порядку, визначеному законодавством;

управління боржником переходить до керуючого санацією;

зупиняються повноваження органів управління боржника - юридичної особи щодо управління та розпорядження майном боржника, повноваження органів управління передаються керуючому санацією, крім повноважень, передбачених планом санації.

Органи управління боржника протягом 15 днів з дня прийняття рішення про введення процедури санації та призначення керуючого санацією зобов'язані здійснити передачу керуючому санацією бухгалтерської та іншої документації боржника, його печаток, штампів, матеріальних та інших цінностей.

Відповідно до ч. 2 ст. 10 КУзПБ арбітражний керуючий з моменту постановлення ухвали (постанови) про призначення його керуючим санацією або ліквідатором до моменту припинення здійснення ним повноважень прирівнюється до службової особи підприємства-боржника. Тобто, фактично, керуючий санацією стає одноособовим керівником боржника, який продовжує здійснювати господарську діяльність боржника із однією метою – відновити платоспроможність боржника.

Така концентрація в руках керуючого санацією по суті всієї влади над підприємством-боржником дозволяє арбітражному керуючому отримати реальний вплив на всі процеси, що відбуваються як всередині підприємства, так і на взаємовідносини підприємства-боржника з іншими суб'єктами.

З цього приводу слушною є теза Ю. Татік, висловлена нею у дисертаційному дослідженні, про те, що арбітражний керуючий концентрує в своїх руках усю повноту влади над боржником у процедурі санації. Від його компетентності та добросовісності багато в чому залежить успіх відновлення платоспроможності. Керуючий, продовжує дослідниця, балансує між інтересами боржника та кредиторів. З одного боку, він діє в інтересах боржника (формально керуючий захищає майнові права боржника як юридичної особи), але кінцева мета – задоволення вимог кредиторів, тому всі дії спрямовані на максимізацію конкурентної маси та погашення боргів [10, с. 77].

Варто зазначити, що обсяг прав керуючого санацією викликає раціональне занепокоєння з точки зору потенційних зловживань, які у розрізі практики справ про банкрутство є непоодинокими і досить шкідливими як для самого процесу відновлення платоспроможності, так і для репутації відповідних процедур в цілому. Для подолання даних ризиків законодавець у абз. 2 ч. 4 ст. 28 КУз-ПБ передбачає низку підстав для відсторонення арбітражного керуючого за клопотанням учасника провадження у справі або за власною ініціативою, зокрема у разі:

- невиконання або неналежного виконання обов'язків, покладених на арбітражного керуючого;
- зловживання правами арбітражного керуючого;
- подання до суду неправдивих відомостей;
- відмови арбітражному керуючому в наданні допуску до державної таємниці або скасування раніше наданого допуску, якщо такий допуск є необхідним для виконання обов'язків, визначених цим КУзПБ;
- припинення діяльності арбітражного керуючого;
- тимчасового зупинення права на здійснення діяльності арбітражного керуючого на строк понад 30 днів;
- наявності реального чи потенційного конфлікту інтересів.

Окремо визначене право комітету кредиторів в будь-який час звернутися до господарського суду з клопотанням про відсторонення арбітражного керуючого від виконання повноважень незалежно від наявності таких підстав.

Питання відсторонення керуючого санацією як за ініціативою комітету кредиторів, так і за поданням учасника провадження, уже знайшло вираження в судовій практиці. Так, ухвалою Господарського суду міста Києва у справі № 925/674/21 від 21.11.2024р. арбітражний керуючий був відсторонений від виконання обов'язків керуючого санацією за заявою підприємства-учасника справи (що потребувало обґрунтування наявності підстав для її задоволення). Суд констатував зловживання керуючим санацією своїми правами та неналежне виконання покладених на нього обов'язків, зокрема, керуючим санацією безпідставно не було враховано виконання заявником плану санації, та те, що внаслідок повного виконання плану санації, керуючий санацією повинен був передати усе майно та корпоративні права боржника на користь цього ж заявника. Означене ж, на думку суду, свідчило про те, що дії керуючого санацією зовсім не направлені на реалізацію та забезпечення прав кредиторів у судових процедурах банкрутства, підвищення як їх впливу на саму процедуру та їх відповідальність, прискорення строків проведення такої процедури шляхом подання зборам кредиторів та суду на затвердження звіту керуючого санацією [11].

Іншим прикладом слугує ухвала Господарського суду Запорізької області у справі № 908/802/20 від 06.10.2025 р., якою арбітражного керуючого відсторонено від виконання обов'язків керуючого санацією на підставі безпосередньо рішення комітету кредиторів. У даній справі господарський суд доходить висновку, що відсторонення арбітражного керуючого від виконання повноважень ліквідатора за клопотанням комітету кредиторів (а не просто учасника провадження, як у попередньому прикладі) є окремою підставою для відсторонення та не потребує доведення наявності підстав для відсторонення, необхідного у разі відсторонення арбітражного керуючого господарським судом за клопотанням учасника провадження у справі або за власною ініціативою, тому дослідженню у даному випадку підлягає лише дотримання порядку волевиявлення комітету кредиторів з цього питання [12].

Такі повноваження суттєво знижують ризик зловживань, одночасно, однак, викликаючи занепокоєння щодо добросовісності використання комітетом кредиторів настільки необмеженого права на

користь процедурі санації. Як вказує Ю. Кабенюк, часто кредитори боржника не є зацікавленими в очікуванні відновлення платоспроможності боржника, їх цікавить тільки задоволення своїх вимог. Вони сприймають процедуру банкрутства досить болісно [2, с. 127]. У таких ситуаціях керуючому санацією теж непросто працювати, оскільки комітет кредиторів або окремі кредитори можуть своєю процесуальною поведінкою всіляко перешкоджати діяльності такого арбітражного керуючого.

Однак, тут варто зазначити, що рішення про введення процедури санації приймається саме кредиторами і якщо вони вже прийняли відповідне рішення, то вони: 1) мають бачення розвитку справи про банкрутство (попередній план санації); 2) надають перевагу реабілітаційним процедурам у справі про банкрутство; 3) усвідомлюють ризики, які несе процедура санації (наприклад, довготривалість).

За таких умов очевидним є те, що, погодившись на введення процедури санації, кредитори та керуючий санацією мають працювати як один механізм (одне ціле), головною метою якого є відновлення платоспроможності боржника, використовуючи визначені законодавцем механізми контролю і запобігання зловживанням.

Висновки. Таким чином, керуючий санацією у процедурі банкрутства наділяється як загальними правами та обов'язками, визначеними для арбітражного керуючого у ст. 12 КУЗПБ, так і особливими правами та обов'язками, обумовленими специфікою його правового становища у процедурі санації. Фактично, керуючий санацією стає одноособовим керівником боржника, який продовжує здійснювати господарську діяльність боржника з однією метою – відновити платоспроможність боржника. Враховуючи обсяг наданих прав, успіх процедури санації залежить від майстерності та професіоналізму арбітражного керуючого, який повинен діяти як повноцінний антикризовий менеджер, що намагається врятувати підприємство-боржника. Вартість помилок, допущених керуючим санацією, є суттєвою, адже вони можуть впливати на ефективність та тривалість процедур банкрутства і, як наслідок – як на обсяг задоволених вимог кредиторів, так і на долю підприємства. Погодившись на введення процедури санації, кредитори та керуючий санацією мають працювати як один механізм (одне ціле), головною метою якого є відновлення платоспроможності боржника, використовуючи у разі необхідності існуючі механізми контролю та запобігання зловживанням.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Рябцева Я.Г. Правовий статус арбітражного керуючого: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04 / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ, 2006. 18 с.
2. Кабенюк Ю.В. Правове регулювання арбітражного управління в процедурі банкрутства в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04 / Інститут економіко-правових досліджень НАН України. Київ, 2018. 242 с.
3. Данілов А.І. Правове регулювання діяльності арбітражного керуючого в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04 / Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2021. 260 с.
4. Дерев'янюк Б.В., Циганович О.В. Окремі аспекти досудової санації як виду реструктуризації суб'єктів господарської діяльності. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2024. № 1 (47). С. 49–59. DOI: <https://doi.org/10.33216/2218-5461/2024-47-1-49-59>.
5. Бутирська І.А. Історія становлення регламентації правового становища учасників справи про банкрутство. *Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки*. Випуск 65. К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2014. С. 127–133.
6. Дутка В.В. Актуальні питання правового регулювання статусу арбітражного керуючого у справі про банкрутство. *Право і суспільство*. 2023. № 5. С. 66–71. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2023.5.11>.
7. Богатир В.К. Ліквідаційна процедура – заключна процедура у справах про банкрутство: монографія. В.К. Богатир; за ред. докт. юрид. наук, професора Б.В. Дерев'янюка. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. 210 с. URL: <https://repository.ndipp.gov.ua/handle/765432198/209> (дата звернення: 01.02.2026).
8. Постанова Центрального апеляційного господарського суду від 04 квітня 2024 р. у справі № 904/794/14. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118217036> (дата звернення: 01.02.2026).

9. Бутирський А.А. Правова природа засобів відновлення платоспроможності боржника. *Вісник господарського судочинства*. 2006. № 3. С. 190–196.
10. Татік Ю.М. Судова процедура санації боржника: дис. ... доктора філософії: 081 Право / Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова НАН України». Київ, 2025. 207 с.
11. Постанова Господарського суду міста Києва від 11 грудня 2024 р. у справі № 925/674/21. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123673306> (дата звернення: 01.02.2026).
12. Постанова Господарського суду Запорізької області від 6 жовтня 2025 р. у справі № 908/802/20. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130753460> (дата звернення: 01.02.2026).

Дата першого надходження рукопису до видання: 05.02.2026
Дата прийняття до друку рукопису після рецензування: 20.02.2026
Дата публікації: 05.03.2026

© Циганович О.В., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0